יד א מיי׳ פכ״ז מהל׳ מלוה

ולוה הל' ד סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' מה סעיף ט:

מו ב מיי׳ שם טוש״ע שם

בו ג מיי׳ שם טוש״ע שם מיי שם טוש"ע שם מעיף ט: מעיף ט: יז ד מיי שם הלי ז וסמג שם טוש"ע שם סי' מו מעיף לב:

יח ה מיי שם הלי ד וממג

שם טוש"ע ח"מ סי

סעיף ו: יש ר מיי שם הלי ז וסמג

:סעיף לב

רבינו גרשום

רמי כשר: איבעיא להו ב׳

ימי כשון איבעיא לזון בי שיטין שאמרו. דפסוליון מי בעינן הן ואוירן לאותו אויר שבין כתיבת שיטה לשיטה דכל כך ליהוו מרווחין הן

. ואוירן או הן בלא אוירן אפ״ה פסול: שיטה אחת דאמרו. הרחיק שיטה אחת כשירה.

הכתיבה שהיא דקה יותר מן

. האחרת: ב׳ שיטין שאמרו.

פסול צריך שיהיו רחבות ככתב ידי עדים דלא בקיאי בכתיבה

אבל הני שיטין מקמי דליהוי

אבי הרוחה טפי מאי פסולות צריך הרוחה טפי מאי טעמא משום דכל דמזייף לאו לגבי ספרא אזיל דמזייף ליה דסופר לא מזייף אלא הוא

עצמו מזייף בצנעא בביתו ולמי שאינו מומחה בכתיבה

צריך הרוחה טפי: כגון לך

ברך ווורוווו טפיי כגון קך לך זה על גב זה. דאיכא במשך לי מלמעלה אויר אחד ובמשך כי מלמטה אויר אחד

והכי נמי לאידך לך דהיינו ב' שיטין וד' אוירין והואיל דאיכא הרווחה כולי האי מצי מזייף ליה בכתב ידי כל אדם ל) דפסול: כגון ל' מלמעלה

וכ׳ למטה. בשני שיטין: קא

. סבר ב׳ שיטין וג׳ אוירין. משך

. ל׳ מלמעלה דשיטה ראשונה

שצוארו של למ״ד הוא משוך

, אחר כרעיה דכ׳ ולא מתחת

אווו כועיה זכי ולא מונוווג רגליו: כגון ברוך בן לוי בשיטה אחת. היינו שיטה אחת

וב' אוירין משך כרעיה דכ' מלמטה ול' של לוי למעלה

דהשתא מצי מזייף ומשום הכי

פסול: אמר רב לא שנו. אם

פסור: אומו רב לא שנו. אם הרחיק העדים מן הכתב ב' שיטין דפסול: אלא בין עדים

לשטר. דהשתא איכא הרווחה

ומצי מזייף וכיון דעדים חתימי

מלמטה אתי וגבי שלא כדיו:

אכל אי שבק הרווחה בין אכל האי שבק הרווחה בין חתימת העדים לאשרתא. שאם כתב למטה בגוילין אשראי

קיום בית דין שטרא דקא נפק

. לקדמנא ואשרנוהו וקיימנוהו

אפיי נמצא נמי שהניה בין עדים לאשרא שיעור ד' או ה' שיטות כשר: מאי שנא בין עדי' לשטר, שיעור ב'

בין עדי' לשטר. שיעור ב' שיטין דפסול דילמא מזייף

שיטין דפטול דייכמא מזייף.
וכתב. בין עדים לשטרא וגבי
מכח אותו קיום בית דין של
מטה דמשמע דקיימו כל מה
שכתוב בשטר. ומשני [משום]
הכי כשר דאותו חלק שבין

. העדים לאשרא דמטשטש ליה

ממשמשו כולו כדיו שאיז יכול

י ומקשי׳ בין עדים לשטר אמאי בב' שיטין פסול הא מצי מטייט ליה לאותו חלק בדיו

מטייט ליה לאותו חלק בדיו דאינו יכול לזייף באותו מקום כלום. ומשני אי מטייט ליה בדיו בין כתב לעדים אמרי אינשי עדים אטיוטא מסהדי על מה שעל גבי חתימתן ולא על מה שכתוב בשטר

לרתוב בו על גביו שום "

שם טוש"ע ח"מ סי' מו

:מ״מ

קםג.

ל) [בערוך ערך דיו א' גרס דמדיית ליה פיי דמדיית בדיו דמדיית ליה פיי דמדיית בדיו בחלק כלותר עושה נקודים של דיו בין העדים לאשרתא עכ"לן, ב) [לקמן קעו.], ג) רש"א, ד) רש"א מה"ד, כ) רש"א

הגהות הב"ח

(h) גבו' הן ולח חוירן (שיטה חתם בלח חוירה) תח"ת ונ"ב לפיי רשב"ם ל"ג ליה: (ב) שם רבי ילחק: (ג) רשב"ם ד"ה כגון לך וכו' דהח זימנין כגון לך וכו' דהח זימנין דמיהגדזין בהדי הדדי. נ"ב לשון התלמוד בפא"ט לגבי שני יטון התנמוד בפטים ענבי שני עורות הוושט שניקבו זה שלא כנגד זה דטרפה משום דזימנין דמהנדזין בהדי הדדי ופרש"י ז"ל למהנדון כה ... מחרמי דמיכווני אהדדי: (ד) ד"ה אלמא וכו' בשביל ך' (ד) ד"ה עד) ד"ה מכנות וכרי בשפיל ך" של לך התחתון: (ה) ד"ה וניחוש כרי וכתב הוא הלוואתר כל"ל: (ו) ד"ה דאתר רב וכרי ולגבי אשרתא אע"פ וכרי שמקיימת עדותו: (1) תום' שמקיימת עדותן: 10 תום:
ד"ה (בדף הקודם) נמצא כו:
ואין נמאה לר"ח כו: הלכך
נמצא בפוף אחד מהם קרוב. נ"ב
ע" מ"ש הסום' בגיטין וו"ל
ואומר ר"ח דאפילו מאן דפסיל המל ל לל למפט מתן לפקיכ הכל לל פסיל אלא בתחלה כר ולאחר שחזר ר"ת לריך לפרש נמי דאפי' מאן דמכשיר התם לא מכשיר אלא בתחלה אבל בסוף פסול לכ"ע וכ"כ התוס׳ להדיא פסוג לכייע וכ"כ החום" נהדים בפ"ב דגיטין דף יים כד"ה כב"ב דגיטין דף יים כד"ה מלחר לה: (ח) בא"ר שלא יחתרו המוס תנהי וכו' חתתו בתחלה (ע) בא"ר וח"ח ח"ח מ"ר בתחלה (ע) בא"ר וח"ח ח"ח מ"ר וכי הבא וגה חנה וכי יחתר הבא וגה חנה מי וכו' וי"ל התם דפסלינו בתחלה מדרבגן משום דעדי הגט: (י) בא"ד ואינך משום תנאי אבל: (כ) בא"ד מעדים שלמטה כרי מכלל: (ל) ד"ה שיטה וכרי בר מכנכ: (0 ד"ה שיקה וכר דאי מוייף וכתב ניה וכו' שהול מוויף כיון שהנן שני שיטין דקות יותר משלר אותיות השטר כל"ל: (מ) בא"ד הרחיק שיטה אחת כשר: (נ) בא"ד למסקנה דהכא וכו' שני שיטין ואחת וחויכה וכו': (ס) ד"ה כגון וכו׳ לעשותו בריות הס"ד ואח"כ מה"ד שיטה אחת וכו׳ נלא אויכן דאם לא כן שיטה אחת למאי חזיא: (ע) ד"ה למטייט וכו׳ שניכר החלה מעט רמנוייט וכרי שניכר החדק מעט שאז ניכר שלה: (פ) בא"ד והשרמה של מטה מקיימת אותם ואס חין גליון וכרי ואשרתא מקיימת לעדים שזייף: (3) ד"ה שטר וכרי והא דפסלינן: (ק) ד"ה ר' יוחנן וכו' ונן פסיל אפילו בנ שיטה אחת בין עדים לחשרי מקיימת אותו דסבירה ליה דמהיימיו וכו':

מוסף תוספות

א. או למילוי, לכך תתקיים א. או למילוי, לכן ומוקיים העדות בשאר. גיטין יח: תוד"ה למלי. ב. דודאי לשם עדות חתמו. שס. ג. שגורס בברייתא ונמצאו שנים חתמה. קט. ג. שגורט ברריית ונמצאו שנים בריית ונמצאו שנים האשונים קרובים או פסולים. דעדי הגט אין חותמין זה בלא זה טאין חותמין זה בלא זה סברי שהראשונים הם עיקר עדות לפי שחתמו הראשונים הנות לפני ל העדים. 19. ה. דתו ליכא למיחש לחורבא דהא לעולם כי מקיים שלשה מהם, השנים מהם כשרים. ריטנ״ל גיטין פנ. ועי״ש בגמי דלא הניטין בו איר עד אחד קרוב . בלבד ולהכי ליכא שום חששא בלבדולהכיליכא שום חששא בהא. 1. [ד]ניחוש דלמא אתי לקיומיה בשנים קרובים או בחד קרוב וחד כשר. גיטין ים: מוד״ה לממי. 1. איכא דקשיא ליה עליה א״כ למה

איז למדיז משיטה אחרונה

הן ואוירן. שיעור כתיבת השיטין ואויר חלק בינתים נפסל אבל פחות מיכן אינו נפסל: ה"ג דאי סלקא דעסך הן ולא אוירן למאי חזיא. והלא ניכר הזיוף לפי שלריך לכתוב אותיות דקות יותר

> שאין חלק בינתים כשאר שיטות שבשטר: שני שיטין שאמרו. בשיעור כתב ידי עדים שהוא יותר מכדי שיעור ידי סופר: מחי טעמה כל דמוייף לאו לגבי סופר אויל. אולי לא יאבה לו ולא ישמע אליו לאורועי נפשיה אלא עושה בלינעא בחוך ביתו ואינו יודע לכוין ידו בכתיבה דקה כמו הסופר: לגון לך לך זה על גב זה. לא אתא לאיפלוגי אדחוקיה אלא ודאי בכתב ידי עדים משערין כתיבת שני השיטין חלק ועדיין לריך אויר בין שיטה לשיטה מלבד עובי הכתיבה כדי שאם יהיו שני לך בשני השיטין זה בעליונה חה בתחתונה לריך שלא יגע משך גובה הלמ"ד של לך התחתון להגיע בך' של לך העליון דהא זימנין מ דמינהדדי בהדי הדדי ך' דשיטה עליונה ולמ"ד דשיטה התחתונה: אלמא קסבר שני שיטין וד' אוירין. שני אוירות בין שני השיטין משום כ׳ דעליונה ולמ״ד דתחתונה ואויר למעלה משיטה עליונה בשביל גובה למ"ד של לך העליון ואויר למטה מן השניה בשביל (י) לך התחתון. ולך לך זה על גב זה לאו דוקא שתהא למ"ד כנגד למ"ד וכ׳ כנגד כ׳ אלא כדפרישית שזה למעלה בעליונה וזה למטה בתחתונה: ושלשה חוירין. דבין שני השיטין די לנו באויר אחד שיכול לאמן את ידו להרחיק ראש

הלמ"ד דתחתונה מכנגד רגל כ' העליונה: ברוך בן לוי. שני אוירין איכא הכא אחד למעלה בשביל למ"ד דלוי וחד למטה בשביל כ" דברוך: אמר רב לא שנו. שני שיטין דפסול אא"כ הרחיק בין העדים לשטר אבל אם הוא בין העדים לקיום הנקרא אשרתא על שם ואישרנוהו וקיימנוהו הכתוב בו כגון שטר שכתב בו הנפק דהיינו אשרתא אפילו הרחיק יותר משני שיטין כשר כדמסיק ואזיל במטשטשו בדיו וסתם ב"ד אטיוטא לא חתימי אלא אעיקרו של שטר: ומשני דמטייט ליה. כלומר מלכלכו בדיו ואין יכול לכתוב בו שום זיוף אבל אם בא הנפק לפנינו ויש בו שני שיטין חלק בלא טיאוט פסול הוא שלא נעשה כתיקון חכמים: אטיוטא הסימי. ולא אעיקר של שטר כדאמרי בגיטין (דף פו.) בי חיישינן שמא אשאילת שלום שכתב בשטר חתמו ולא אעיקרו של שטר הכא נמי כך מעידין בפנינו אטייט בדיו ונמחק כדי שלא יחשדו בבעל השטר: ומשני בי דינא אטיוטא. אין דרכן לחתום אבל עדים הכל מלויין לחתום ואפי׳ עמי הארץ ואתי למיחתם אטיוטא: וניחוש דלמא גייו ליה. לשטר העליון לגמרי ומחיק ליה לטיוטא וכתב הוא (ם) והלוואתו ועדיו מזוייפין על המחק: דאמר רב שטר הבא הוא ועדיו על המחק כשר. דמה לי אם חתמו עדים על קלף חלק או על הקלף שחור הואיל ואנו מכירין חתימת ידיהן וגם העליון לא נמחק

אלא פעם אחת כמו מקום שהעדים חוחמין בו (ו) וגבי אשרתא אע"פ שאין אנו מכירין ידי עדים שלמעלה שעל המחק נסמך על אשרתא שאחריו שמתקיימת עדותן והלכך יכול למחוק הטיוטא ולזייף עדים: הניחא

משאר אותיות השטר כדי לתת חלק בין שיטה לשיטה ואם יכתוב כתיבה גסה גם עתה ניכר הזיוף

הן ואוירן או דלמא הן ולא אוירן א"ר נחמן בר יצחק "מסתברא דהן ואוירן דאי סלקא דעתך הן ולא אוירן ישיטה אחת בלא אוירה למאי חזיא אלא ש"מ הן ואוירן שמע מינה רבי שבתי אמר משמיה דחזקיה ישני שימין שאמרו בכתב ידי עדים ולא כתב ידי סופר מ"ם דכל המזייף לאו לגבי ספרא אזיל ומזייף וכמה אמר (יי רב יצחק בן אלעזר כגון לך לך זה על גבי זה אלמא קסבר שני שיטין וארבעה אוירין רב חייא בר אמי משמיה דעולא אמר יכגון למ"ד מלמעלה וכ"ף מלמטה אלמא קסבר שני שיטין ושלשה אוירין רבי אבהו אמר כגון ברוך בן לוי בשיטה אחת קא סבר שיטה אחת ושני אוירין אמר רב לא שנו אלא בין עדים לכתב אבל בין עדים לאשרתא אפילו מובא נמי כשר מאי שנא בין עדים לכתב דלמא מזייף וכתב מאי דבעי וחתימי סהדי בין עדים לאשרתא גמי מזייף וכתב מאי דבעי וחתימי סהדי ידמטיים ליה א"ה בין עדים לשמר נמי ממיים ליה האמרי סהדי אמיומא הוא דחתימי בין עדים לאשרתא נמי אמרי בי דינא אמיומא הוא דחתימי יבי דינא אטיוטא לא חתימי וליחוש דלמא גייז ליה לעילא ומחיק ליה למיומא וכתב מאי דבעי ומחתים מהדי ואמר

רב שמר הבא הוא ועדיו על המחק כשר כשיראו פסולין לבסוף במקום קיום הניחא השטר יאמרו קרוב או פסול כשר וחזר בו ר״ת ואין מכשיר כי אם בתחלה ולא בסוף מפני שקיום השטר בסוף כדפסיק רב יהודאי אבל קשה מגט קרח (גיטין דף פב.) שאנו מכשירין בין בתחלה בין בסוף וי"ל דשאני התם דמכל תלתא מקיימין הולא סגי בקיומא דהכא כדמפרש התם אבל בפשוטים

בתחלה כשר כדאמרינן לכבוד חתמוא אבל אי חתימי בסוף פסולב

ואין נראה לר"ת דאמר בהמביא תניין (גיטין דף יח: ושם) למאן דאמר

שנים משום עדים וכולם משום תנאי (ו) ולכך נמנא בפוף אחד מהם

קרוב או פסול כשר אבל אי חתים בתחלה קרוב או פסול אמרי לה

פסול אמרי לה כשר מאן דאמר פסול דאתי לאחלופי בשאר שטרות

דעלמא (מ) ולא יאמרו משום תנאי

חתמו כיון שהפסולים חתמו לכתחלה

אלמא אפילו למאן דמכשיר בסוף

פסול לכתחלה מןוח"כ הכאן בין

בתחלה בין בסוף כשר וראשונים דגרס רבינו חננאלג לאו דוקא אלא

כל שכן הוא אע"ג שאויר פסול וא"ת

א"כ אמאי כשר (ט) ולא אתי לאיחלופי

בקיום שטרות דעלמה כדהתם וי"ל

התם מדרבנן דפסלי בתחלה

משום דעדי הגט אין חותמין אלא

זה בפני זה ואי חתים בתחלה קרוב

או פסול יאמרו אינך העדים

העומדים שם קרובים לשם עדות

חתמו שיכולים לחתום בתחלה אותם

עדים כשרים שהיו שם וחתמו קרובים

ואתי לאכשורי קרובים אבל בסוף

יאמרו ב' לשם עדים ואינך משום

י) תנאים אבל בשאר שטרות שחותמין

זה שלא בפני זה אם נמלא פסול

בתחלה כשר דלא אתי לאכשורי בעלמא

שידעו שלה לשם עדות חתמו הלה

כמו שמנאם החתימו ובשעה שחתמו

אלו הראשונים לא מצאו אחרים עד

אחרי כן והקשה לו ר"י אם כן אמאי

כשרים כשנתלאו בסוף הא אתרינן לקמן כל כי האי גוונא אין מקיימין

מעדים שלמטה (כ) מכלל דבעלמא

אין מקיימין אלא מעדים שלמטה וא"כ

שאנו מקיימין משלמטה בתרי פסול לבסוף :: שימה אחת למאי חויא. (6 אי מזייף ביה וכתב ביה שני שיטין דקות יהא ניכר שהוא מזויף שהנך שני שיטין דקות משאר השטר ועוד דלא אזיל לגבי ספרא לכתוב כתיבה דקה ואפילו אי בעי גייז ליה דוש מפרשים שיטה אחת בלא אוירה למאי חזיא לו יכול לכחוב בה כלום ואמאי אנטריך למימר הרחיק שיטה (מי כשר אבל לא בעי למיפרך שני שיטין למאי חזיין דטובא חזיין לכחוב בו שיטה אחת ונימא דלמדין משיטה אחרונה דהא דאמר לעיל אין למדין היינו למסקנא (ט הכא דמסיק הן ואוירן דחזו לכתוב שני שיטין דחחת וחוירא חזיא לכתוב אחת ולכך אין למדין אבל מקמי דמסיק הן ואוירן יש ללמוד אדרבה דלמדין מדפסול הרחיק שני שיטין בלח חוירן:

בגרן לך לך זה על גב זה. א"ל לפרש שרגל הכ"ף על ראש הלמ"ד אלא אפיי לא הוי רגל הכ"ף נגד ראש למ"ד אפ"ה הוי די אוירין שאויר אחד לריך להיות בין ב׳ שיטין בלא רגל כ״ף וראש למ״ד כדאמר כגון ל׳ למעלה וכ״ף למטה וקסבר ב׳ שיטין וג׳ אוירין אלמא לריך להיות אויר בין שיטה לשיטה ועוד אויר אחר מפני רגל כ״ף שבשיטה ראשונה או מפני ראש למ״ד שבשיטה שניה הוי

ב׳ אוירין בין שיטה לשיטה ולאו ראיה היא דא"כ למה לריך אויר שני באויר ראשון יכולין להיות ראש למ"ד ורגל כ"ף כיון שאינן זה כנגד זה אלא לריך לפרש שהן זה כנגד זה לך לך דלא יתחיל לזייף אם אין בינחים ריוח שאם יארע לך לך זה כנגד זה בזיופו שיוכל לעשותו בריוח (ש: ד) שיטה אחת ושני אוירין והוי יותר משני שיטין בלא אוירן דא״כ שיטה למאי חזיא כדפריך לעיל: דמבורב דיה. פי׳ ר"ת בנקודות או שורות שניכר (ש) בחלק מעט ניכר שלא מחק מעיקרא שאם היה מטשטשו בדיו ואין ניכר אם היה שם מחק אם לא ואפ״ה מכשר לשטרא א״כ יטשטש כל השטר לגמרי וגם העדים שלמטה ויכחוב שטר בגליון של מעלה ויזייף עדים והאשרתא של מטה של מקיימן ואם אין גליון למעלה ויש שיטה אחת בין העדים לכתב יכתוב השטר ועדים באותה שיטה והעדים הראשונים יטשטש בדיו והאשרתא מקיימת געדים שזייף להכי לריך לפרש טיוט אנקודות או שורות: שמר הבא הוא ועדיו על המחק כשר. (3) דהא דפסלינן בגיטין (דף כא:) שטר הבא על המחק היינו כשעדיו על הנייר ה: יס ר׳ יוחנן אומר כו׳. מימה דמשמע דאחא לפלוגי ש ובמאי פליג דהא לא פסיל אלא בלא טיוט דאי בטיוט אמאי פסול וכ"ת איכא בינייהו דרבי יוחנן פסיל אפילו בטיוטא (ש שני שיטין בין עדים לאשרתא משום

אין למדין משיטה אחרונה היישינן דילמא היישינן דילמא איתמרי ואזיל לגבי ספרא ודיף ולא קשיא דיכון דאיכא שום חששא שלא ללמוד משיטה אחרונה חיישינן דילמא איתמרי ואזיל לגבי ספרא ודיף ולא קשיא דיכון דאיכא שום חששא שלא ללמוד משיטה אחרונה חיישינן דילמא איתמרי ואזיל לגבי ספרא ודיף ולא קשיא דיכון דאיכא שום חששא שלא ללמוד משיטה אחרונה חיישינן דילמא איתמרי ואזיל לגבי ספרא ודיף ולא ממוד לא אוימרי אין שם עתה שום שיטה מזוייפת לא פסלינן ליה משום גזורה שאם תאמר חוור (מוצרי אוים בו אוימר שום שיטה מזורי שלה מחק פער הוא אוימר על המחק פער הוא אוימר על המחק פער הוא אוימר על המחק פער הוא שאם תאמר חוור (מוצרי על המחק פערי שלא מתני בהוא על המחק ועדיו על המחק פל השטר והעדים וכתיב מאי דבעי ומחתים סהדי כר וי"ל דשאר שטרות שאני שאע"פ שיש בהם אשרתא ירא הווש להמשון אבל הכא... לא הפסיד כלום שהרי השטר הראשון קיים הוא אצלו עם עדיו וימצא כל עת לקיימו. לכינו יונה. ועיין מוס" ללקמן ד״ה הנימל. (ורי יותנן אמר נעדים פן יוודע שאין זו חתימת העדים ונמצא שלא יועיל לו שטר מוחייף והפסיד השטר הראשון אבל הכא... לא הפסיד כלום שהרי השטר הראשון מור באה קצת דפליגי. ליעכ"ל.